

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Υπουργείο Υγείας

Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Ποιότητας Ζωής

Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας

Τμήμα Μη Μεταδοτικών Νοσημάτων και Διατροφής

Εθνική Επιτροπή Διατροφικής Πολιτικής 2017

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

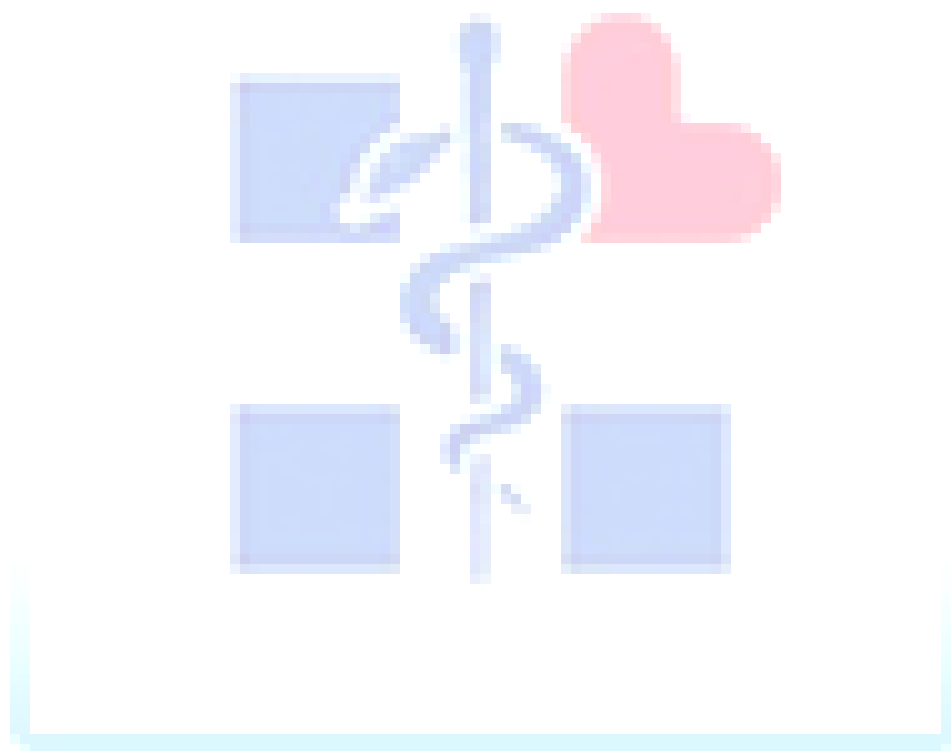
Το παρόν σχέδιο δράσης διαμορφώθηκε από την Υποομάδα Εργασίας για την Διαμόρφωση Σχεδίου Δράσης για την Ανασύνθεση των Τροφίμων, που συγκροτήθηκε με την Α16/Γ.Π.οικ.42991/2017 Απόφαση Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Υγείας, στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι από τους κάτωθι φορείς:

- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
- Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης
- Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας
- Δ/ση Δημόσιας Υγείας Υπουργείου Υγείας
- Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων
- Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας
- Γενικό Χημείο του Κράτους
- Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων

Το Σχέδιο Δράσης εγκρίθηκε από την Εθνική Επιτροπή Διατροφικής Πολιτικής κατά την 4^η Συνεδρίαση της (4-10-2017).

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:	
Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελ. 4
Β. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ	Σελ. 6
Γ. ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ	Σελ. 7
I. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	Σελ. 8
II. ΣΤΟΧΟΙ	Σελ. 9
III. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Σελ. 10
IV. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ	Σελ. 12

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ως ανασύνθεση των προϊόντων τροφίμων ορίζεται ο επαναπροσδιορισμός της σύνθεσης των προϊόντων τροφίμων, με σκοπό τη μείωση της περιεκτικότητάς τους σε πρόσθετα σάκχαρα, κορεσμένα λιπαρά οξέα, βιομηχανικώς παραγόμενα trans λιπαρά οξέα, αλάτι, τη μείωση της ενεργειακής αξίας και την αύξηση της περιεκτικότητας σε διαιτητικές ίνες.

Το θέμα της ανασύνθεσης των προϊόντων τροφίμων έχει τεθεί σε Ευρωπαϊκό επίπεδο ήδη από το 2007, όταν εκδόθηκε η Λευκή Βίβλος για τη Στρατηγική της Ευρώπης για τη Διατροφή, το Υπερβολικό Βάρος και την Παχυσαρκία (White Paper on a Strategy for Europe on Nutrition, Overweight and Obesity related health issues). Το 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε τα Συμπεράσματα Συμβουλίου για Δράσεις με σκοπό τη μείωση της πρόσληψης αλατιού από τον πληθυσμό (Council Conclusions on Action to reduce population salt intake for better health). Το 2011 ορίστηκε το EU Framework on National Initiatives on Selected Nutrients το οποίο το 2012 εμπλουτίστηκε με το παράρτημα για τα κορεσμένα λιπίδια και το 2015 με το παράρτημα για τα πρόσθετα σάκχαρα. Το συγκεκριμένο πλαίσιο ορίζει δράσεις και στόχους αναφορικά με την ανασύνθεση των τροφίμων ως προς τα συγκεκριμένα θρεπτικά συστατικά.

Το πρώτο εξάμηνο του 2016, το Συμβούλιο της ΕΕ, με πρωτοβουλία της Ολλανδικής Προεδρίας, έπειτα και από σχετική πρόταση της Ομάδας υψηλού επιπέδου για τη Διατροφή και τη Σωματική Άσκηση (High Level Group on Nutrition and Physical Activity), ενέταξε στις προτεραιότητές του το θέμα της βελτίωσης των προϊόντων τροφίμων και διοργάνωσε μια Διάσκεψη Υψηλού Επιπέδου, από τα αποτελέσματα της οποίας διαμορφώθηκε ο «Οδικός Χάρτης Δράσεων για την Βελτίωση των Προϊόντων Τροφίμων» (Roadmap for Action on Food Product Improvement). Με βάση το συγκεκριμένο κείμενο, και έπειτα από το αντίστοιχο Άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Υγείας διαμορφώθηκε το «Σχέδιο Συμπερασμάτων Συμβουλίου για τη Βελτίωση των Προϊόντων Τροφίμων» (Council Conclusions on Food Products Improvement) το οποίο υιοθετήθηκε στις 17 Ιουνίου 2016 από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο συγκεκριμένο Σχέδιο Συμπερασμάτων, το Συμβούλιο καλεί τα Κράτη-Μέλη να συστήσουν ένα εθνικό σχέδιο για τη βελτίωση των προϊόντων τροφίμων, μέχρι το τέλος του 2017, είτε ως νέο πρόγραμμα είτε ενσωματωμένο σε ήδη υπάρχον σχέδιο, σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς, ώστε να καταστεί αυτονόητη για τους καταναλωτές η υγιεινή επιλογή έως το 2020, μέσω της διάθεσης περισσότερων τροφίμων με χαμηλή περιεκτικότητα σε αλάτι, κορεσμένα λιπαρά οξέα, πρόσθετα σάκχαρα και μειωμένη ενεργειακή αξία και, κατά περίπτωση, μέσω μικρότερου μεγέθους μερίδων, καθώς και μέσω της παροχής πληροφοριών για τη διατροφική σύνθεση των βελτιωμένων τροφίμων. Τα τοπικά και παραδοσιακά τρόφιμα,

συμπεριλαμβανομένων αυτών με γεωγραφική ένδειξη, τα οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την πολιτιστική κληρονομιά της κάθε χώρας, μπορούν να έχουν διαφορετική μεταχείριση, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες κάθε Κράτους- Μέλους. Τα Κράτη-Μέλη καλούνται επίσης να εκμεταλλευτούν πλήρως όλες τις υφιστάμενες δομές και μέσα, συμπεριλαμβανομένων των διαδικτυακών εργαλείων της πλατφόρμας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πολιτική της υγείας, ώστε να ανταλλάξουν εμπειρίες σχετικά με νέες πρωτοβουλίες και δράσεις, καθώς και βέλτιστες πρακτικές, με στόχο την προώθηση της βελτίωσης της σύνθεσης των τροφίμων. Τουλάχιστον ανά διετία, θα πρέπει να υποβάλλονται εκθέσεις για την πρόοδο που επιτελείται όσον αφορά στις πρωτοβουλίες για τη βελτίωση των προϊόντων τροφίμων και να ανταλλάσσονται μεταξύ των Κρατών-Μελών εμπειρίες σχετικά με τα κριτήρια-σημεία αναφοράς, βέλτιστες πρακτικές υλοποίησης και αποτελέσματα των δράσεων ανασύνθεσης των προϊόντων τροφίμων, κυρίως μέσω της Ομάδας υψηλού επιπέδου για τη Διατροφή και τη Σωματική άσκηση.

Ο τελικός στόχος της ανασύνθεσης των προϊόντων τροφίμων δεν θα πρέπει να αποκλίνει από τις απαιτήσεις για την ασφάλεια των τροφίμων. Για τις δράσεις που αφορούν στην ανασύνθεση των προϊόντων τροφίμων θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι εξής παράγοντες:

- α) η μείωση κάποιων από τα συστατικά (αλάτι, κορεσμένα λιπαρά οξέα ή βιομηχανικώς παραγόμενα trans λιπαρά οξέα, σάκχαρα) θα πρέπει να γίνει με ιδιαίτερη προσοχή και όπου απαιτείται να γίνεται βάσει της αρχής αξιολόγησης οφέλους – επικινδυνότητας (risk-benefit assessment),
- β) να μην θίγεται η μικροβιολογική ασφάλεια των τροφίμων και
- γ) να μην προκαλείται στους καταναλωτές σύγχυση ως προς την κατανάλωση αυτών των προϊόντων.

Β. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

1. Στρατηγική Μείωσης Αλατιού ΕΦΕΤ 2016-2020

Το Σχέδιο Δράσης για τη μείωση της πρόσληψης αλατιού στην Ελλάδα 2016-2020 βασίζεται στους παρακάτω πυλώνες:

- Αξιολόγηση της συνολικής πρόσληψης αλατιού στον γενικό πληθυσμό και των κυριότερων πηγών αλατιού.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού ως προς τη μείωση αλατιού, με έμφαση στις πιο ευπαθείς κοινωνικά ομάδες.
- Προσδιορισμός ρεαλιστικών στόχων ως προς τα ανώτερα επίπεδα περιεκτικότητας αλατιού σε διάφορες ομάδες τροφίμων και ανασχεδιασμός τροφίμων και γευμάτων με λιγότερο αλάτι.
- Παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων.

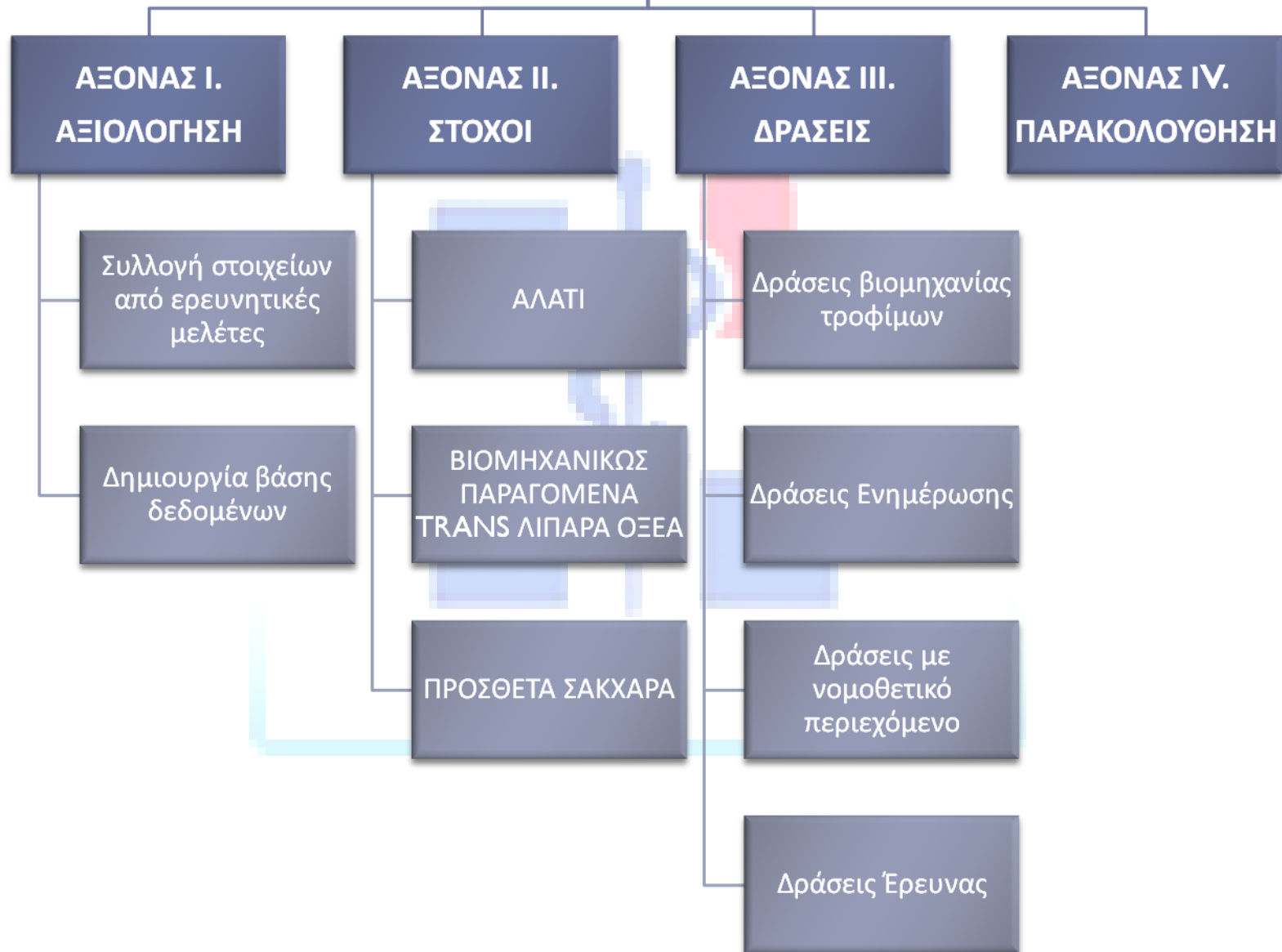
2. Νομοθεσία για τα τρόφιμα που πωλούνται στα σχολικά κυλικεία

- Η νομοθεσία αναφορικά με τα τρόφιμα που πωλούνται στα σχολικά κυλικεία ορίζει ότι επιτρέπεται η πώληση συγκεκριμένων τροφίμων, ενώ για κάποια από αυτά ορίζονται και κριτήρια διατροφικής σύνθεσης (π.χ. ποσοστό σακχάρων, λιπιδίων κ.λπ.).

3. Απόφαση 90/2015 του Ανωτάτου Χημικού Συμβουλίου (ΑΧΣ) «Τροποποίηση των άρθρων 145, 146, 147 και 148 του Κώδικα Τροφίμων και Ποτών (ΚΤΠ) (αυο 1100/87, ΦΕΚ 788/Β΄) όπως ισχύει, τροποποίηση των αποφάσεων ΑΧΣ 372/2002 (ΦΕΚ 1534/Β΄) και ΑΧΣ 347/91 (ΦΕΚ 667/Β΄) και κατάργηση της απόφασης ΑΧΣ 1183/79 (ΦΕΚ 791/Β΄)», [Αριθμός ΦΕΚ: Β΄ 2239 (σελ. 25952-25953)] με την οποία καταργούνται οι διατάξεις της παραγράφου 6 του άρθρου 146 και της παραγράφου 12 του άρθρου 147, που προβλέπουν την ελάχιστη περιεκτικότητα σε ζαχαρούχες γλυκαντικές ύλες των ελεύθερων αλκοόλης ποτών.

4. Απόφαση 149/2012 του ΑΧΣ «Έγκριση κυκλοφορίας μερικώς υδρογονωμένου κλασματοποιημένου φοινικοπυρηνέλαιου (palm kernel olein)» [Αριθμός ΦΕΚ: Β΄ 3017 (σελ. 45710)], με την οποία εγκρίνεται η χρήση του κλάσματος της ελαΐνης του μερικώς υδρογονωμένου φοινικοπυρηνελαίου σε τρόφιμα, υπό την προϋπόθεση ότι στο τελικό τρόφιμο η συγκέντρωση των trans λιπαρών οξέων θα είναι <2%.

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

1. Αξιολόγηση παρούσας κατάστασης, με συλλογή στοιχείων από ερευνητικές μελέτες αναφορικά με:

α. Μέσες ημερήσιες προσλήψεις του ελληνικού πληθυσμού σε ενέργεια και θρεπτικά συστατικά, με έμφαση στα ολικά σάκχαρα, στα κορεσμένα λιπαρά οξέα, στα βιομηχανικώς παραγόμενα trans λιπαρά οξέα και στο αλάτι/νάτριο.

β. Κύριες πηγές πρόσληψης των προαναφερθέντων θρεπτικών συστατικών ανά ηλικιακή ομάδα.

γ. Στοιχεία αναφορικά με την μέση κατανάλωση διάφορων ομάδων τροφίμων στον ελληνικό πληθυσμό και ανά ηλικιακή ομάδα.

2. Δημιουργία βάσης δεδομένων σύνθεσης μεταποιημένων τροφίμων η οποία να περιλαμβάνει στοιχεία περιεκτικότητας των τροφίμων (από χημικές αναλύσεις και από την επισήμανση των τροφίμων) σχετικά με:

- Ολικά σάκχαρα
- Ολικά λιπίδια
- Κορεσμένα λιπαρά οξέα
- Trans λιπαρά οξέα
- Αλάτι
- Ενέργεια
- Μέγεθος μερίδας (εφόσον παρέχεται η πληροφορία στη διατροφική δήλωση)

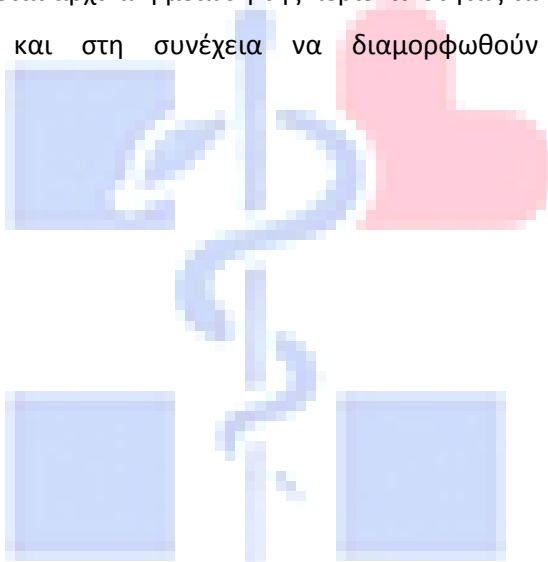
ΑΞΟΝΑΣ ΙΙ. ΣΤΟΧΟΙ

Καθορισμός στόχων

Τα συστατικά των τροφίμων στα οποία αρχικά θα στοχεύσει το παρόν Σχέδιο Δράσης είναι τα παρακάτω:

- 1. Αλάτι**
- 2. Βιομηχανικώς παραγόμενα trans λιπαρά οξέα**
- 3. Πρόσθετα σάκχαρα**

Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται αρχικά η μείωση της περιεκτικότητας των συστατικών αυτών σε συγκεκριμένα τρόφιμα και στη συνέχεια να διαμορφωθούν και ανώτερα όρια περιεκτικότητας.

ΑΞΙΟΝΑΣ ΙΙΙ. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Α. Δράσεις ανασύνθεσης τροφίμων

1. Δράσεις από την πλευρά των παραγωγών/επιχειρήσεων τροφίμων για (α) παραγωγή προϊόντων με λιγότερο αλάτι, λιγότερα πρόσθετα σάκχαρα, λιγότερα βιομηχανικώς παραγόμενα trans λιπαρά οξέα, ή (β) μείωση της κατανάλωσης των προϊόντων που περιέχουν αλάτι και πρόσθετα σάκχαρα. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν εθελοντικές δεσμεύσεις, μείωση των προωθητικών ενεργειών στα προϊόντα που περιέχουν αλάτι, πρόσθετα σάκχαρα και βιομηχανικώς παραγόμενα trans λιπαρά οξέα, μείωση των προσφερόμενων συσκευασιών - μερίδων των προϊόντων αυτών.
2. Ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και μεταφορά τεχνογνωσίας για την ανασύνθεση των τροφίμων.

Β. Δράσεις ενημέρωσης γενικού ή ειδικού πληθυσμού

Πιθανές δράσεις ενημέρωσης των καταναλωτών :

1. Δημιουργία – διάχυση έντυπου και ηλεκτρονικού ενημερωτικού υλικού που να προωθεί την επιλογή τροφίμων με υγιεινότερη σύνθεση.
2. Δημιουργία – διάχυση έντυπου και ηλεκτρονικού ενημερωτικού υλικού κατανόησης της διατροφικής δήλωσης στην επισήμανση.
3. Συνεργασία με επιστημονικούς και επαγγελματικούς φορείς για διευρυμένες δράσεις ενημέρωσης κοινού.
4. Έκδοση ενημερωτικών εγκυκλίων.
5. Παρουσίαση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης σε εκδηλώσεις επαγγελματιών υγείας, ενδιαφερόμενων φορέων κ.λπ.

Γ. Δράσεις με νομοθετικό περιεχόμενο

1. Αναθεώρηση της νομοθεσίας για τα διαιτολόγια των παιδικών σταθμών, με καθορισμό μεγέθους μερίδων και σύνθεσης τροφίμων.
2. Καθορισμός των τροφίμων (διατροφική σύνθεση-μέγεθος μερίδας) που διανέμονται σε προγράμματα διανομής τροφίμων σε σχολεία από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς –

- συμπεριλαμβανομένου και του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Διανομής Φρούτων, Λαχανικών και Γάλακτος.
3. Καθορισμός διατροφικών προτύπων για τα τρόφιμα που παρέχονται μέσω δημοσίων συμβάσεων (νοσοκομεία, στρατώνες, εστίες κ.λπ.).
 4. Καθορισμός τροφίμων που επιτρέπεται να πωλούνται σε κυλικεία-καντίνες παιδικών κατασκηνώσεων.
 5. Επανεξέταση διατάξεων του ΚΤΠ σχετικά με τυχόν καθορισμένες ελάχιστες τιμές των προαναφερθέντων υπό εξέταση θρεπτικών συστατικών σε τρόφιμα.

Δ. Δράσεις Έρευνας

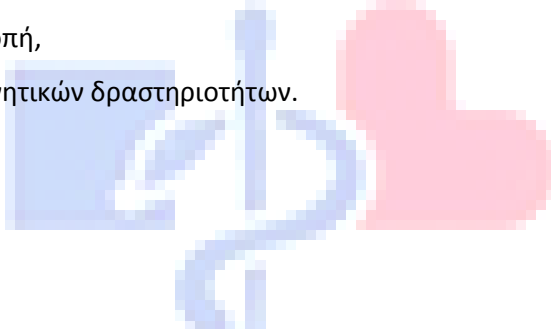
1. Προώθηση ερευνητικών δραστηριοτήτων με σκοπό την αναγνώριση και την εφαρμογή μεθοδολογιών για την ανασύνθεση των τροφίμων καθώς και την παραγωγή καινοτόμων τροφίμων χαμηλής περιεκτικότητας σε αλάτι, βιομηχανικώς παραγόμενα trans λιπαρά οξέα και πρόσθετα σάκχαρα.
2. Προώθηση της σχετικής διαβούλευσης σε Πλατφόρμες Καινοτομίας και Προώθησης ερευνητικών προγραμμάτων.
3. Διερεύνηση των δυνατοτήτων και προϋποθέσεων εφαρμογής των αποτελεσμάτων των ερευνητικών δραστηριοτήτων στην παραγωγή.

ΑΞΙΟΝΑΣ IV. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

Αξιολόγηση και παρακολούθηση του Σχεδίου Δράσης

Η παρακολούθηση του Σχεδίου Δράσης και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων θα διενεργηθεί μέσω δημιουργίας βάσης δεδομένων σχετικά με τη σύνθεση των τροφίμων. Η βάση αυτή θα τροφοδοτείται με δεδομένα από:

- Ανάλυση δειγμάτων τροφίμων,
- αυτοδηλούμενα στοιχεία από τη βιομηχανία,
- δεδομένα από την επισήμανση των τροφίμων,
- δεδομένα που έχουν συλλεχθεί από προηγούμενη έρευνα.
- δεδομένα από άλλα Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή δεδομένα διαθέσιμα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή,
- αποτελέσματα ερευνητικών δραστηριοτήτων.

Για την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης για την Ανασύνθεση Τροφίμων, η Υποομάδα Εργασίας για την Ανασύνθεση Τροφίμων θα εισηγηθεί προς την Εθνική Επιτροπή Διατροφικής Πολιτικής στοχευμένες δράσεις, οι οποίες θα περιλαμβάνονται σε Παραρτήματα του Σχεδίου που δύνανται να ανανεώνονται σε περιοδική βάση, σύμφωνα με τα νεότερα επιστημονικά δεδομένα. Στα παραρτήματα θα καθορίζονται και οι φορείς υλοποίησης των δράσεων.

Η Εθνική Επιτροπή Διατροφικής Πολιτικής, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας συντονίζει τις δράσεις που περιλαμβάνονται στο παρόν Σχέδιο Δράσης και συλλέγει δεδομένα για την εφαρμογή τους.